

Korán borult felettem,
Apám anyám temettem,
Testvérem is ki egy volt,
Utánnok hamar megholt.

Maradt reám elég jó,
De mit örülsz halandó,
Futó idő hamar mul
Tavasz virágod lehull.

Az én tavasz koromnak,
Virági is lehullnak;
Gyümöltse nyárra vála,
Lehull halál fagyára.

Tavasz gyümölts hamar nő,
De rothadó s veszendő.
Könnyü hibát találni,
A' gyolts jégén elesni.

Én is sokat simultam (?)
Verembe még se hulltam
Ki bünt tud a' nevembe
Vessen követ fejemre.

Kevés időmre tettem,
Amennyi jót tehettem,
Barátimat szerettem.
Ne sirjatok felettem.

9a-b l. — Vált. l. Kriza I: 236, Erdélyi I: 292—94.; megvan még az E. M. kt. 1309. sz. énekeskönyve 4a l. is. Az itt közölt énekek közül ezen érzik meg leginkább az irodalmi eredet — műdal a maga egészében.

Közlő: SZABÓ T. ATTILA.

FÁBIÁN GÁBOR LEVELEI BARNA IGNÁCHOZ.

I.

Arad, január 15-n. 875.

Mélyen tisztelt Honfitárs!

Meg nem állhatom, hogy Kegyednek legközelebb megjelent magyar Horátiusáért szívem mélyéből ne gratuláljak. Alig hiszem, hogy még valakinek ez, a szó legszorosb értelmében jeles műfordítás élénkebb örömet szerezhetett volna, mint nekem; ki mármár kezdettem lemondani a reményről, hogy nyelvünkön, bár ez arra minden ma élő nyelv közt legalkalmasabb, római classicust így adva valaha lássak. Mit eddig e nemben költői művekből felmutatni birunk, többnyire idéetlen, izetlen, silány kísérlet; s szerintem a régiebbekből egyedül a Kis János Persius & Juvenálisa, újabbakból pedig Baksai Pharsaliája, s Bodon Ábrahám Georgicona ütök csak meg a kellő mértéket; s ezekből is a Kisé már ódon zamatú, nem áll a nyelv mai színvonalán; és aztán egy része nem is az eredeti mértéken, hanem prózában van adva. Még Egyednek, a jámbor öregnek Akadémiánk firmája alatt kiadott Tibullusa is bizony gyarló műfordításocska. E nagy szegénységünk kegyed minden tekintetben sikerült derék fordításával nagyban gazdagodott. Horátius Ódáit, mellyeknél a vers-schéma-k kezelése jár legtöbb vesződséggel, ennek dacára oly hiven, oly szabatosan, s mégis oly világosan és tiszta magyarsággal adni tudni, mint Kegyed, koszorúra méltó érdem. Vajha K. kezéből vehetnők ma holnap az egész Horátzot. Hát a sokkal könnyebb Satírák- s Epistolákkal mennyivel könnyebben fogna még elbánni. Éltesse Isten Kegyedet sokáig, hogy irodalmunknak e téren minél több hasonló becses áldozatokat hozhasson!

A mellékelt példányokat legújabb műfordításaimból, mellyeket 7-dik évtizedem végén készítettem, fogadja Kegyed tőlem jó szívvel, kedveskedő emléktül s őszinte jelöl azon kiváló nagyrabecsülésémem s meleg rokonszenvemnek, mellyel vagyok és maradok Kegyednek

Állandó tisztelője
Fábián Gábor
az Öreg.

II.

Arad, február 21-n, 876.

Tisztelt, nagyrebcsült Barátom!

Szabadságot veszek magamnak e bizalmas hangon szólani Kegyedhez, mert a rokonszenvhez, mely bennünket egymáshoz vonsz, ez illik legjobban!

Magyarított Juvenálisánál becsesebb ujévi ajándékkal senki nekem nem kedveskedhetett volna. Már Horátz Ódái, mikkel Kegyed elsöben egyszerre mint egy égből szállt váratlan tünemény köztünk a műfordítás terén fellépett, nagy örömömre szolgáltak: de Juvenáljánál, melyben Kegyedet még tisztább fényben tündökleni látom, első öröömöt fokozott mértékben érzem.

E második fordításban szembetünö jeleit veszem észre a haladásnak minden tekintetben. Ezt amannál még hívebbnek, értelmesbnek, gördüléknyebbnek s költöibbnek találom; s e tulajdonai a műfordításnak — saját tapasztalásomból tudom — csak is gyakorlati úton s kitartó tanulmányozás által szerezhetők meg. Ez utóbbi az, mi ma hiányzani látszik majd mind azoknál, kik az ó classicus költők fordításának könnyü szerrel neki menni elég merészek. Kegyednél mind az, mi ehhez megkívántatik: hivatás, szorgalom, műgond, correct nyelv s költői érzék, bő mértékben meg van. Szóval én Kegyedben e mai classicátlan korszakban egy olly vigasztaló jelenségét nézem az időnek, ki e téren a jelen és jövő nemzedéknek biztos kalauzúl s követendő példányúl szolgálhat. Már megvizsgálva érzem magamat; megtaláltam emberemet, a férfiút, aki után félszázad óta epedek, ki nálunk az ó classicai költészet kétségbeséig jutott ügyének megváltója lehet. Éltesse Isten Kegyedet sokáig, hogy valamennyi ó classicus költöt egymás után leforditgathasson. Mit fog ítélni adott s adandó műveiről a mai divatos kritika, azzal ne törődjék; azok szava, kik ma nálunk effélékben aristarchuskodnak, számba sem veendő. Nekem ez a véleményem Kegyedről s eddigi működéseiről.

Amint Juvenálja kezembe érkezett, rögtön azt akartam benne látni, közölve van-e a többivel a famosus, igazábban infámis IX-ik Szatira is? Azért mindjárt bekukucsálgattam a még kötetlen brochure nyílásaiba, és midőn csakugyan ott találtam, meg nem állhattam, hogy e helyen a könyvet szokásom s szabályom ellenére, bekötetés előtt fel ne vágjam, hogy lássam, mint tudott egy olly ékes nyelvű, s daliás arcú lovagias férfiú, minőnek Kegyedet művei s most már (nagy köszönet e figyelmeért) megküldött photographiája után is ösmerni szerencsém van, a költészet e szörnyszülöttének ollyan öltözéket adni, melyben az a világ előtt magát mégis maga mivoltában bemutatni merje. Mert ezt a szatirát, csupa curiositásból, mint venné ki magát illy fertelem, hiven adva, magyarban, én is fordítottam 24 évvel ez előtt, mikor Pesten többi képviselőtársaimmal a hadi törvényszék Damokles kardja alatt állottam. Az én fordításom nem volt közre szánva, azért azt a maga meztelenségben adnom nem volt nehéz — egy két jóbarát mulattatására, kik közt az a boldogult Toldynak ugy megletszett, hogy attól fogva örökké tribulált, forditnám le egész Juvenálist. Hanem Kegyed a nyilvánosság elé szánt Cynaedussal valóban példátlan remeket állított elő! A ronda alak undorát az öltöztető kéz tisztasága annyira elveszi, hogy tekintetétől férfi olvasók legalább el nem ájulnak. Küldöm Kegyednek az én említett fordításomat; vesse össze ezt a magáéval, hogy lássa, mi nagy a kettő között a

formára nézve a különbség, míg a valóságban teljesen egyeznek. Küldök mellette a X-ik Szatirából is egy töredéket; melyben egy jó barátomnak szabad fordítását, mely ezen fölül még castrált is volt, dolgoztam kívánságára szoros hűséggel át. Mutalok be egyszersmind Horátnak is mindennemű művéből: Ódák- Satirák- s Epistolákból általam 80-ik évemben tett fordítási kísérleteket; hogy megismertessem magamat Kegyeddal minden oldalról.

Juvenalis külső Oeconomiájára van egy pár megjegyzésem u. m.

1. Jó lett volna a Satirák sor-számát is a lapok homlokára feltenni, inkább, mint a tartalom-rubricát — ámbár mindkettő is elfért volna, a nélkül szakértő is, ha valami az eredetiből eszébe jut, nehezen leli fel az illető Satirát. S ez áll:

2. a versszámokra nézve is, mik nem ötös számonként rakvák fel, csak a lapok végén summázva jelelvék. Francia új divat classicus ó költők fordításánál, mit azonban én részemről nem helyeslek. Aztán

3. A nőkhez nem intéztem volna azt az ominosus intést, hogy mellyik Satirákat ne olvassák; hanem vagy nem mondtam volna semmit, vagy csak elijesztőt, pl. valami illyest mondtam volna: Egyébiránt meg kell jegyezniem, hogy Juvenal, mellynél az olvasó minden lépten nyomon commentárra szorul, hogy a dolgot megérthessék, éppen nem nők asztalára való mulattató olvasmány s az Nitimur in vetitum! Most, ha addig élnek is elolvassák a tiltott helyeket!!!

Forró öleléssel

nagyrabecsülő barátja

Fábián Gábor.

III.

Arad, márt. 10-n, 877.

Nagyrabecsült, rokonszenvű Kartársam, Barátom!

Megtisztelő sorait, mikben az Akadémia holnaputáni gyűlésén tartandó felolvasására ex affinitate studiorum engem is meghívni szives volt, igen kedvesen s nagy örömmel vettem. Kimondhatatlan gyönyörűségemre szolgál értesülnöm belőlük a felől, hogy irodalmunk Kegyed remek tollából maholnap a Virgil Aeneisének is hozzá méltó fordításával gazdagulni fog. Mint örülne ennek, ha most élne, korán elhunyt nagy Toldynk! kinek leghőbb óhajtatása e téren csak az volt, vajha még Juvanalt s az Aeneist arra termelt fő által magyaritva láthatná, és ki engem, képességem túlbecsülve, e két vállalatra, évek hosszú során át váltig buzdítani még nem szünt. (Lásd ennek egyik bizonyítványát a tőlem kiadott magyar *Rutilius* Bevezetésének XII-ik lapján.) Most mind a két óhajtatását Kegyed jóvoltából kedve szerint teljesülve láthatná.

Ki menne örömejobb nálamnál, izlelni az Aenisből Kegyedtől nyújtandó mutatványt s viszonzni a belőle részemre bizonyosan jutandó boldogító élvezetet forró átöleléssel. Csak két évvel volnék fiatalabb, mintsem vagyok, kétségkívül mennék is. De mióta kilencedik évtizedembe beléptem, napról-napra több-több jelét kezdem észrevenni az azzal egyszerre nálam is be állt astheniának. Fekvő beteg ugyan nem vagyok, de majd itt, majd ott mutatkozik valami bajom, mi házi ápolást kíván, s e miatt hazulról messzebb távozni többé nem merek, nehogy út közben találjon illyesmi meglepni.

Meg fogja tehát Kegyed nekem bocsátni, ha az Akadémiának amaz élvezetes ülésében résztvennem nem lehet. De ha már közvetlen részt nem

